

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

PETYCJA

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o Karcie Polaka oraz ustawy – Prawo konsularne (UD368)

Zwracam się z uprzejmą prośbą o ponowne rozważenie planowanego usunięcia z ustawy możliwości uzyskania Karty Polaka na podstawie zaświadczenia organizacji polskiej lub polonijnej, ewentualnie o wprowadzenie sprawiedliwych i racjonalnych rozwiązań przejściowych.

Ustawa o Karcie Polaka obowiązuje od wielu lat, jednak sam fakt jej długoletniego istnienia nie oznacza, że wszyscy potencjalnie zainteresowani mogli realnie dowiedzieć się o niej odpowiednio wcześniej lub od razu rozpocząć procedurę. W praktyce wiedza o tej możliwości docierała do ludzi stopniowo, często po wielu latach od wejścia ustawy w życie.

Sam dowiedziałem się o tej ustawie dopiero w 2018 roku. Obecnie jestem już obywatelem polskim. Moja matka dowiedziała się o tej możliwości później. Od trzech lat aktywnie uczestniczy ona w działalności organizacji polonijnej i posiada już stosowne zaświadczenie. Byłoby głęboko niesprawiedliwe pozbawiać ją dziś szansy na uzyskanie Karty Polaka w sytuacji, gdy przeszła już długą drogę, poświęciła czas, zaangażowanie i wysiłek, aby spełnić aktualnie obowiązujące wymogi.

W naszej rodzinie istnieje także rzeczywisty związek z polskością. Matka mojej matki, a więc moja babcia, była Polką. Jednocześnie skutki II wojny światowej do dziś utrudniają wielu rodzinom udokumentowanie własnej historii wyłącznie metrykami czy urzędowymi zapisami. W naszym przypadku nie zachowały się metryki z kościoła w Oświei (obecnie na Białorusi), ponieważ zostały spalone w czasie wojny. To pokazuje, że nadal istnieją sprawy, w których droga dokumentacyjna oparta wyłącznie na archiwaliach jest po prostu niepełna lub obiektywnie utrudniona.

Uważam, że nie nadszedł jeszcze moment, aby całkowicie odbierać ludziom możliwość ubiegania się o Kartę Polaka na podstawie zaświadczenia organizacji polskiej lub polonijnej, zwłaszcza w sprawach, w których istnieje rzeczywista więź z polskością, lecz braki archiwalne wynikają z wydarzeń historycznych niezależnych od samych zainteresowanych.

Program Karty Polaka pełni bardzo ważną funkcję państwową i wspólnotową. Pomaga on wspierać Polaków za granicą, wzmacniać więź z Polską oraz zachowywać język, kulturę i tradycje w środowiskach polonijnych. W mojej ocenie usunięcie możliwości uzyskania Karty Polaka na podstawie zaświadczenia organizacji polonijnej osłabi motywację do aktywnego uczestnictwa w życiu polonijnym i może doprowadzić do stopniowego spadku zaangażowania w podtrzymywanie polskości poza granicami kraju.

Warto również podkreślić, że spory dowodowe mogą dotyczyć nie tylko treści zaświadczeń organizacji polonijnych. Wątpliwości interpretacyjne mogą powstawać także w odniesieniu do innych dokumentów, zeznań, zapisów archiwalnych czy materiałów potwierdzających związek z polskością. Tym bardziej trudno zrozumieć, dlaczego projekt ustawy zmierza do wyeliminowania właśnie tej jednej kategorii dowodów, zamiast poprawiać standard ich oceny lub wprowadzać bardziej precyzyjne mechanizmy weryfikacji.

Na koniec pragnę zauważyć, że skala i znaczenie środowisk polonijnych za granicą są bardzo duże. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego baza organizacji oraz instytucji polskich i polonijnych za granicą uwzględnia 11 127 podmiotów, z czego 9 480 prowadzi działalność. Pokazuje to, że organizacje polonijne stanowią realną i szeroką sieć wspierającą polskość poza granicami kraju, a ich rola zasługuje na dalsze wzmocnienie, a nie osłabianie.

Wnoszę zatem o:

- pozostawienie w ustawie możliwości ubiegania się o Kartę Polaka na podstawie zaświadczenia organizacji polskiej lub polonijnej,
- a co najmniej – w razie utrzymania planowanej zmiany – wprowadzenie rozwiązań przejściowych polegających na zachowaniu możliwości ubiegania się o Kartę Polaka na podstawie zaświadczenia dla osób, które uzyskały takie zaświadczenie przed wejściem w życie nowej ustawy, oraz na ustanowieniu kilkuletniego, racjonalnego okresu przejściowego dla osób, które już rozpoczęły aktywną działalność w organizacjach polonijnych, należą do nich i są na zaawansowanym etapie kompletowania dokumentów.

Z wyrazami szacunku